

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 3925/28.10.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация за специалност код **8400601** „Експлоатация на пристанищата и флота“ от професия код **840060** „Организатор по експлоатация на пристанищата и флота“ от професионално направление код **840** „Транспортни услуги“ съгласно приложението.

X

АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПШОО	Наименование
Професионално направление	840	Транспортни услуги
Професия	840060	Организатор по експлоатация на пристанищата и флота
Специалност	8400601	Експлоатация на пристанищата и флота

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 3925/28.10.2021 г.

София, 2021 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалност код **8400601 „Експлоатация на пристанищата и флота“**, професия код **840060 „Организатор по експлоатация на пристанищата и флота“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение. (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната професия „Организатор по експлоатация на пристанищата и флота“, специалност „Експлоатация на пристанищата и флота“.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За държавен изпит за придобиване на професионална квалификация:

1. Част по теория на професията:
 - 1.1. изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема;
 - 1.2. критерии за оценяване на резултатите от обучението по всяка изпитна тема;
 - 1.3. матрица на писмен тест по всяка изпитна тема;
 - 1.4. критерии и показатели за оценяване на дипломния проект и неговата защита.
2. Част по практика на професията:
 - 2.1. указание за съдържанието на индивидуалните задания;
 - 2.2. критериите за оценяване на резултатите от обучението.
3. Система за оценяване.
4. Препоръчителна литература.
5. Приложения:
 - а. изпитен билет - част по теория на професията;
 - б. индивидуално задание по практика;
 - в. указание за разработване на писмен тест;
 - г. индивидуално задание за разработване на дипломен проект;
 - д. указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект;
 - е. рамка на рецензия на дипломен проект.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

1. Изпитни теми, критерии за оценяване на резултатите и матрица на писмен тест по всяка изпитна тема

Изпитна тема № 1: ПРИСТАНИЩА

Пристанище, акватория, територия – определения, елементи. Видове пристанища по предназначение, по географско разположение. Естествен режим на морските крайбрежия-фактори. Разположение на пристанищните зони – принципна схема. Пропускателна способност на пристанището – определение, елементи. Режим на морското корабоплаване в българските морски/речни пристанища – контроли и надзор. Начертаване схема на морско/речно пристанище, нанасяне номерата на корабните места при зададен модел. Изисквания за безопасно движение на пешеходци и моторни превозни средства (МПС) в района на пристанището.

Дидактически материали: принципна схема на пристанищните зони, модел на морско/речно пристанище.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Дефинира понятията „пристанище”, „акватория”, „територия”. Разделя елементите на акваторията и на територията.	14
2. Изброява видовете пристанища по предназначение и по географско разположение.	4
3. Дава пример за фактори на естествен режим на морските крайбрежия.	4
4. Открива и посочва разположението на пристанищните зони по зададения модел.	8
5. Дефинира понятието „пропускателна способност“ на пристанище и обяснява пропускателна способност на кейовия фронт, на подвозните пътища и на складовете.	14
6. Демонстрира практическото приложение на портови надзор, на митнически надзор, на санитарен надзор, на противопожарна охрана в българските морски/речни пристанища.	24
7. Илюстрира морско/речно пристанище и определя номерата на корабните места при зададен модел.	16
8. Обобщава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда и определя изискванията за движение на пешеходци и на МПС в района на пристанището.	16
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 1/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „пристанище”, „акватория”, „територия”. Разделя елементите на акваторията и на територията.	14	3			1
2. Изброява видовете пристанища по предназначение и по географско разположение.	4	2			
3. Дава пример за фактори на естествен режим на морските крайбрежия.	4		1		
4. Открива и посочва разположението на пристанищните зони по зададения модел.	8	1		1	
5. Дефинира понятието „пропускателна способност“ на пристанище и обяснява пропускателна способност на кейовия фронт, на подвозните пътища и на складовете.	14	1	3		
6. Демонстрира практическото приложение на портови надзор, на митнически надзор, на санитарен надзор, на противопожарна охрана в българските морски/речни пристанища.	24			4	
7. Илюстрира морско/речно пристанище и определя номерата на корабните места при зададен модел.	16				2
8. Обобщава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда и определя изискванията за движение на пешеходци и на МПС в района на пристанището.	16				2
Общ брой задачи:	21	7	4	5	5
Общ брой точки:	100	14	16	30	40
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 2: ТОВАРИ

Товар, товарооборот – определения и видове товарооборот. Транспортна класификация на товарите – схема. Опаковка и маркировка – същност и видове. Начини за стифиране (подреждане) на генерални товари в пристанищни складове – поединично и пакетен начин. Товаро-захватни приспособления – изисквания и видове. Товарен план на кораба – общи изисквания. Илюстриране стиф на товаро-опаковъчни товари с

еднакви размери, избира и посочва основните елементи на стифа. Инструктажи за осигуряване на безопасност и здраве при работа – цел и видове.

Дидактически материали: схеми на стифирани товари.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2		Максимален брой точки
1. Дефинира понятията „товар” и „товарооборот”. Изброява и описва видовете товарооборот.		8
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.		8
3. Дефинира понятията опаковка и маркировка на товарите. Изброява видове опаковки според материала и според кратността на използване. Обяснява общите изисквания към маркировката.		12
4. Илюстрира и описва начини за стифиране (подреждане) на генерални товари в пристанищни складове – по единично и пакетен.		16
5. Различава видовете товаро-захватни приспособления и обяснява изискванията към тях.		6
6. Посочва общите изисквания към товарния план на кораба.		2
7. Илюстрира стиф на товаро-опаковъчни товари с еднакви размери, избира и посочва основните елементи на стифа.		18
8. Описва и обобщава изискванията за провеждане на начален инструктаж, на инструктаж на работното място, на периодичен инструктаж, на ежедневен инструктаж, на извънреден инструктаж за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.		30
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 2/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „товар” и „товарооборот”. Изброява и описва видовете товарооборот.	8	4			
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Дефинира понятията опаковка и маркировка на товарите. Изброява видове опаковки според материала и според кратността на използване. Обяснява общите изисквания към маркировката.	12	4	1		
4. Илюстрира и описва начини за стифиране (подреждане) на генерални товари в пристанищни складове – по единично и пакетен.	16				2
5. Различава видовете товаро-захватни приспособления и обяснява изискванията към тях.	6	1	1		
6. Посочва общите изисквания към товарния план на кораба.	2	1			

7. Илюстрира стиф на товаро-опаковъчни товари с еднакви размери, избира и посочва основните елементи на стифа.	30			5	
8. Описва и обобщава изискванията за провеждане на начален инструктаж, на инструктаж на работното място, на периодичен инструктаж, на ежедневен инструктаж, на извънреден инструкта за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	18	1			2
Общ брой задачи:	23	11	2	5	5
Общ брой точки:	100	22	8	30	40
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 3: ПРИСТАНИЩНИ СКЛАДОВЕ

Склад и складово стопанство – определения. Видове пристанищни складове по местоположение, по предназначение и по конструкция. Складове с общо предназначение – изисквания. Начини за стифиране (подреждане) на генерални товари в пристанищни складове. Подемно-транспортна техника в пристанищните складове – предназначение. Видове специализирани пристанищни складове за насипни и за бързоразвалящи се товари. Изчисляване на такса съхранение на товари при определени: период на престой на товара в склада и вид на склада по предоставена тарифа за пристанищни услуги. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации в пристанищните складове.

Дидактически материали: тарифа за пристанищни услуги.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Дефинира понятията „склад” и „складово стопанство”.	4
2. Представя графично видовете пристанищни складове по местоположение, по предназначение и по конструкция.	24
3. Изброява и описва изискванията към складовете с общо предназначение.	4
4. Схематизира и демонстрира начините за подреждане на генерални товари в пристанищни складове: товари в торби (тройки, петорки, кладенец), товари в бурета (с прокладки и без прокладки).	40
5. Обяснява предназначението на складовата подемно-транспортна техника.	4
6. Изброява видове специализирани складове за насипни и за бързоразвалящи се товари.	4
7. Изчислява такса съхранение на товари при определени: период на престой на товара в склада и вид на склада – за три вида товар.	18
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации в пристанищните складове.	2
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 3/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „склад” и „складово стопанство”.	4	2			
2. Представа графично видовете пристанищни складове по местоположение, по предназначение и по конструкция.	24				3
3. Изброява и описва изискванията към складовете с общо предназначение.	4	2			
4. Схематизира и демонстрира начините за подреждане на генерални товари в пристанищни складове: товари в торби (тройки, петорки, кладенец), товари в бурета (с прокладки и без прокладки).	40	5		5	
5. Обяснява предназначението на складовата подемно-транспортна техника.	4		1		
6. Изброява видове специализирани складове за насипни и за бързоразвалящи се товари.	4	2			
7. Изчислява такса съхранение на товари при определени: период на престой на товара в склада и вид на склада – за три вида товар.	18			3	
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации в пристанищните складове.	2	1			
Общ брой задачи:	24	12	1	8	3
Общ брой точки:	100	24	4	48	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 4: **ОПЕРАТИВНА РАБОТА В ПРИСТАНИЩЕТО**

Пристанище, акватория, територия – определения, елементи. Корабна администрация, клиент, контрагент – определения, характеристика. Организация на обработката на кораби в пристанището – планиране, време на престой и приключване обработката на кораба. Срокове за обработка на кораба – сталийно време, контрасталий, свръхконтрасталий. Характеристика. Диспач, демюрейдж и детеншън – определения и характеристика. Договор между пристанище и клиент за пристанищни услуги – характеристика. Откриване вида на корабите по зададените илюстрации и определяне

последователността за обработката им в пристанището. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации в района на пристанището.

Дидактически материали: модел на пристанище, договор между пристанище на клиент, илюстрации на видове кораби.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4		Максимален брой точки
1. Дефинира понятията „пристанище”, „акватория” и „територия”. Разпознава елементите на територията, на акваторията.		18
2. Обяснява понятията „корабна администрация”, „клиент”, „контрагент” и формулира характеристиката им.		12
3. Познава и свързва организацията на обработката на кораби в пристанището при планиране, по време на престой и при приключване.		18
4. Обяснява сроковете за обработка на кораба – сталийно време, контрасталий, свръхконтрасталий.		12
5. Описва диспач, демюрейдж и детеншън.		6
6. Представя договор между пристанище и клиент за пристанищни услуги. Разделя правата и задълженията на пристанището и на клиента.		14
7. Различава вида на корабите по зададени илюстрации. Свързва вида на корабите с определяне последователността за обработката им в пристанището.		14
8. Свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации в района на пристанището.		6
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 4/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „пристанище”, „акватория” и „територия”. Разпознава елементите на територията, на акваторията.	18	3		2	
2. Обяснява понятията „корабна администрация”, „клиент”, „контрагент” и формулира характеристиката им.	12		3		
3. Познава и свързва организацията на обработката на кораби в пристанището при планиране, по време на престой и при приключване.	18			3	
4. Обяснява сроковете за обработка на кораба – сталийно време, контрасталий, свръхконтрасталий.	12		3		
5. Описва диспач, демюрейдж и детеншън.	6	3			
6. Представя договор между пристанище и клиент за пристанищни услуги. Разделя правата и задълженията на пристанището и на клиента.	14			1	1

7. Различава вида на корабите по зададени илюстрации. Свързва вида на корабите с определяне последователността за обработката им в пристанището.	14			1	1
8. Свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации в района на пристанището.	6			1	
Общ брой задачи:	22	6	6	8	2
Общ брой точки:	100	12	24	48	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 5: **КОНТЕЙНЕРИ**

Контейнер – определение и видове според размерите, според конструкцията, според предназначението. Изисквания за складиране на контейнери. Сравнителна характеристика на контейнеризация и деконтейнеризация. Пример за контейнер, предназначен за еднократна употреба. Контейнер, палет, платформа като средство за създаване на уедрена товарна единица – сравнителна характеристика. Технологичен процес за претоварване на контейнери на складовата площадка, на кея, на кораба. Специализирани кораби за превоз на контейнери – конструктивни особености. Видове товаро-захватни приспособления за претоварване на контейнери, общи изисквания към тях. Устройство на спредер – схема. Изчисляване на необходимото време за товарене или разтоварване на контейнеровоз при зададени: товаровместимост и норма за обработка. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа на контейнерен терминал – необходимост от използване на лични предпазни средства и подходящо работно оборудване.

Дидактически материали: илюстрация на кораби, схеми на контейнери.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „контейнер“. Обяснява и класифицира видовете контейнери – според размерите, конструкцията и предназначението.	14
2. Посочва изискванията за складиране на контейнери. Доказва разликата между контейнеризация и деконтейнеризация. Дава пример за контейнер, предназначен за еднократна употреба.	14
3. Сравнява контейнера като средство за създаване на уедрена товарна единица с палети, с платформи.	8

4. Разработва технологичния процес за претоварване на контейнери на складовата площадка, на кея, на кораба.	18
5. Открива кораба, специализиран за превоз на контейнери на приложената схема.	6
6. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на контейнери. Обяснява общите изисквания към тях и представя графично устройството на спредер.	14
7. Изчислява необходимото време за товарене или разтоварване на контейнеровоз при зададени: товаровместимост и норма за обработка.	20
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа на контейнерен терминал. Доказва необходимостта от използване на лични предпазни средства и подходящо работно оборудване.	6
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 5/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „контейнер”. Обяснява и класифицира видовете контейнери – според размерите, конструкцията и предназначението.	14	1	3		
2. Обяснява изискванията за складиране на контейнери. Доказва разликата между контейнеризация и деконтейнеризация. Дава пример за контейнер, предназначен за еднократна употреба.	14		2	1	
3. Сравнява контейнера като средство за създаване на уедрена товарна единица с палети, с платформи.	8		2	1	
4. Разработва технологичния процес за претоварване на контейнери на складовата площадка, на кея, на кораба.	18			3	
5. Открива кораба, специализиран за превоз на контейнери на приложената схема.	6			1	
6. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на контейнери. Обяснява общите изисквания към тях и представя графично устройството на спредер.	14	1	1		1
7. Изчислява необходимото време за товарене или разтоварване на контейнеровоз при зададени: товаровместимост и норма за обработка.	20			2	1
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа на контейнерен терминал. Доказва	6			1	

необходимостта от използване на лични предпазни средства и подходящо работно оборудване.					
Общ брой задачи:	20	2	8	8	2
Общ брой точки:	100	4	32	48	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 6: **ГЕНЕРАЛНИ ТОВАРИ**

Генерален товар – определение, видове, примери. Изисквания към складовете за генерални товари. Начини за стифиране на генерални товари в торби по системата в тройки, в петорки, в кладенец. Технологичен процес за претоварване на генерални товари в торби, в каси, в бали. Кейова механизация за претоварване на генерални товари. Общо устройство на портален електрически кран – елементи. Товарозахватни приспособления за претоварване на генерални товари – видове, общи изисквания към тях. Устройство на кука – схема. Определяне и представяне графично начина за товарене на еднороден генерален товар за различни товарополучатели. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с генерални товари.

Дидактически материали: схема на портален електрически кран.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6:	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „генерален товар“. Изброява и дава примери за видовете генерални товари.	8
2. Обобщава изискванията към складовете за генерални товари.	8
3. Схематизира и демонстрира начините за стифиране на генерални товари – в торби по системата в тройки, в петорки, в кладенец.	24
4. Открива особености на технологичните операции за претоварване на генерални товари – в торби, в каси, в бали.	18
5. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8
6. Изброява видовете товарозахватни приспособления за претоварване на генерални товари. Обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на кука.	14
7. Определя и представя графично начина за товарене на еднороден генерален товар за различни товарополучатели.	16
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с генерални товари.	4
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 6/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „генерален товар”. Изброява и дава примери за видовете генерални товари.	8	2	1		
2. Обобщава изискванията към складовете за генерални товари.	8				1
3. Схематизира и демонстрира начините за стифиране на генерални товари – в торби по системата в тройки, в петорки, в кладенец.	24	3		3	
4. Открива особености на технологичните операции за претоварване на генерални товари – в торби, в каси, в бали.	18			3	
5. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
6. Изброява видовете товарозахватни приспособления за претоварване на генерални товари. Обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на кука.	14	1	1		1
7. Определя и представя графично начина за товарене на еднороден генерален товар за различни товарополучатели.	16				2
8. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с генерални товари.	4		1		
Общ брой задачи:	21	7	3	7	4
Общ брой точки:	100	14	12	42	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 7: ТЪРГОВСКИ, ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСКИ И МИТНИЧЕСКО-ТРАНСПОРТНИ ОПЕРАЦИИ

Търговски операции – характеристика. Нормативни документи (закони, правилници, разпоредби и др.), регламентиращи правния режим на работа в пристанището – видове, характеристика и приложно поле. Транспортно-експедиторски операции – същност, характерни особености и задачи. Дейности при организация на транспортно-експедиторската обработка в пристанището. Транспортно-експедиторска

обработка при вносни товари. Документооборот. Транспортно-експедиторска обработка при износни товари. Документооборот. Структура на митницата, митническото законодателство и митническия контрол в пристанищата.

Дидактически материали: извадка от Правилник за експлоатация на пристанище, опис на документите при вносни и износни товари.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7		Максимален брой точки
1. Дефинира и обяснява понятието „търговски операции“.		6
2. Изброява, обяснява и свързва приложното поле на нормативните документи (закони, правилници, разпоредби и др.), регламентиращи правния режим на работа в пристанището.		12
3. Дефинира същността, посочва характерните особености, и обобщава задачите на транспортно-експедиторските операции.		12
4. Определя дейностите при организация на транспортно-експедиторската обработка в пристанището.		8
5. Изброява, обяснява и различава дейностите при транспортно-експедиторската обработка на вносни товари. Изброява документооборота.		16
6. Изброява, обяснява и различава дейностите при транспортно-експедиторската обработка на износни товари. Изброява документооборота.		16
7. Открива и свързва документите при вносни и при износни товари.		12
8. Свързва структурата на митницата, приложното поле на митническото законодателство и митническия контрол в пристанищата.		18
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 7/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира и обяснява понятието „търговски операции“.	6	1	1		
2. Изброява, обяснява и свързва приложното поле на нормативните документи (закони, правилници, разпоредби и др.), регламентиращи правния режим на работа в пристанището.	12	1	1	1	
3. Дефинира същността, посочва характерните особености, и обобщава задачите на транспортно-експедиторските операции.	12	2			1
4. Определя дейностите при организация на транспортно-експедиторската обработка в пристанището.	8				1
5. Изброява, обяснява и различава дейностите при транспортно-експедиторската обработка на вносни товари. Изброява документооборота.	16	2	1		1

6. Изброява, обяснява и различава дейностите при транспортно-експедиторската обработка на износни товари. Изброява документооборота.	16	2	1		1
7. Открива и свързва документите при вносни и при износни товари.	12			2	
8. Свързва структурата на митницата, приложното поле на митническото законодателство и митническия контрол в пристанищата.	18			3	
Общ брой задачи:	22	8	4	6	4
Общ брой точки:	100	16	16	36	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 8: **МАСОВИ ТОВАРИ В НАСИПНО СЪСТОЯНИЕ**

Масов насипен товар – определение, основни представители. Транспортна класификация на товарите – схема. Складове за насипни товари – видове и изисквания към тях. Технология на претоварване на насипни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма. Товарозахватни приспособления за претоварване на насипни товари – видове и изисквания. Устройство на грайфер – схема. Кейова механизация за претоварване на масови товари в насипно състояние – устройство на портален електрически кран. Стил за масови товари в насипно състояние – графично представяне в двуизмерно и в триизмерно пространство. Определяне ъгъла на естествения откос и ъгъла на триене. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в насипно състояние.

Дидактически материали: схема на електрически портален кран.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „масов насипен товар“ и дава примери за основни представители.	6
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8
3. Изброява и обобщава специфични изисквания към складовете за зърнени храни в насипно състояние.	16
4. Разработва технологичен процес за претоварване на насипни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18
5. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на насипни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на грайфер.	14

6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8
7. Различава и схематизира стиф за масови товари в насипно състояние в двуизмерно и в триизмерно пространство. Демонстрира ъгъла на естествения откос и на ъгъла на триене.	20
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в насипно състояние.	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 8/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „масов насипен товар” и дава примери за основни представители.	6	1	1		
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Изброява, демонстрира и обобщава специфични изисквания към складовете за зърнени храни в насипно състояние.	16	1		1	1
4. Разработва технологичен процес за претоварване на насипни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18			3	
5. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на насипни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на грайфер.	14	1	1		1
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
7. Различава и схематизира стиф за масови товари в насипно състояние в двуизмерно и в триизмерно пространство. Демонстрира ъгъла на естествения откос и на ъгъла на триене.	20	2	1	2	
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в насипно състояние.	10		1	1	
Общ брой задачи:	21	6	4	8	3
Общ брой точки:	100	12	16	48	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 9 МАСОВИ ТОВАРИ В НАТРУПНО СЪСТОЯНИЕ

Масов натрупен товар – определение, основни представители – примери. Транспортна класификация на товарите – схема. Складове за натрупни товари – общи изисквания и противопожарни изисквания към складовете за въглища. Технология на претоварване на натрупни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма. Товарозахватни съоръжения за претоварване на натрупни товари – видове и изисквания. Устройство на грайфер – схема. Кейова механизация за претоварване на масови товари в натрупно състояние – устройство на портален електрически кран /ПЕК/. Представяне на системите за стифиране /подредане/ на масови товари в натрупно състояние по надлъжна система, по напречна система и по смесена система. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в натрупно състояние.

Дидактически материали: схема на електрически портален кран.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9		Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „натрупен товар” и дава примери за основни представители.		6
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.		8
3. Изброява, обобщава и свързва общите изисквания към складовете за натрупни товари и противопожарните изисквания към тях.		16
4. Разработва технологичен процес за претоварване на натрупни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.		18
5. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на натрупни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на грайфер.		14
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.		8
7. Изброява и демонстрира системите за стифиране (подредане) на масови товари в натрупно състояние по надлъжна, напречна и по смесена система.		20
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в натрупно състояние.		10
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 9/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6

1. Дефинира понятието „натрупен товар” и дава примери за основни представители.	6	1	1		
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Изброява, обобщава и свързва общите изисквания към складовете за натрупни товари и противопожарните изисквания към тях.	16	1		1	1
4. Разработва технологичен процес за претоварване на натрупни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18			3	
5. Изброява видовете товаро-захватни приспособления за претоварване на натрупни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на грайфер.	14	1	1		1
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
7. Изброява и демонстрира системите за стифиране (подреждане) на масови товари в натрупно състояние по надлъжна, напречна и по смесена система.	20	1		3	
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в натрупно състояние.	10		1	1	
Общ брой задачи:	20	5	3	9	3
Общ брой точки:	100	10	12	54	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 10: МАСОВИ ТОВАРИ В НАЛИВНО СЪСТОЯНИЕ

Масов наливен товар – определение, основни представители, примери. Транспортна класификация на товарите – схема. Складове за наливни товари – видове и специфични изисквания към тях. Технология на претоварване на наливни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма. Съоръжения за претоварване на наливни товари – видове, изисквания. Кейова механизация за претоварване на масови товари в наливно състояние – установка за претоварване на наливни товари. Посочване и изчисляване нормата за броя на корабите под едновременна обработка при зададени количество, вид товар и период от време. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в наливно състояние.

Дидактически материали: схема на портален електрически кран.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10		Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „наливен товар” и дава примери за основни представители.		6
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.		8
3. Изброява и обобщава общите изисквания към складовете за наливни товари. Обобщава специфичните изисквания към тях.		16
4. Разработва технологичен процес за претоварване на наливни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.		18
5. Изброява видовете съоръжения за претоварване на наливни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройството на установка за претоварване на наливни товари		14
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.		8
7. Посочва и изчислява нормата за броя на корабите под едновременна обработка при зададени количество, вид товар и период от време.		20
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в наливно състояние.		10
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 10/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „наливен товар” и дава примери за основни представители.	6	1	1		
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Изброява, обобщава и свързва общите изисквания към складовете за наливни товари и специфичните изисквания към тях.	16	1		1	1
4. Разработва технологичен процес за претоварване на наливни товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18			3	
5. Изброява видовете съоръжения за претоварване на наливни товари и обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройството на установка за претоварване на наливни товари.	14	1	1		1
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
7. Посочва и изчислява нормата за броя на корабите под едновременна обработка при зададени количество, вид товар и период от време.	20	1		3	

8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с масови товари в наливно състояние.	10		1	1	
Общ брой задачи:	20	5	3	9	3
Общ брой точки:	100	10	12	54	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 11: **ОПАСНИ ТОВАРИ**

Опасни товари – определение, основни представители, примери. Транспортна класификация на товарите – схема. Класификация на опасните товари, превозвани по море съгласно Международния морски кодекс за превоз на опасни товари /IMDJ Code/. Маркировка на опасни товари – характеристика. Складове за опасни товари – общи и противопожарни изисквания към тях. Обработка на опасни товари в пристанището. Изисквания към корабите, превозващи опасни товари. Откриване и доказване съвместимостта на товарите при зададени вид и клас. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с опасни товари.

Дидактически материали: таблица за съвместимост на опасните товари съгласно кода на IMO.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „опасен товар“ и дава примери за основни представители.	6
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8
3. Посочва и разделя класовете на опасните товари, превозвани по море съгласно Международния морски кодекс за превоз на опасни товари (IMDJ Code).	10
4. Доказва значението на маркировката на опасни товари.	6
5. Обяснява и обобщава общите и противопожарните изисквания към складовете за опасни товари	28
6. Обяснява и демонстрира знания за обработка на опасни товари в пристанището, за специфични изисквания към корабите, превозващи опасни товари.	20
7. Открива и доказва съвместимостта на товарите при зададени вид и клас.	12
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с опасни товари.	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 11/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „опасен товар” и дава примери за основни представители.	6	1	1		
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Посочва и разделя класовете на опасните товари, превозвани по море съгласно Международния морски кодекс за превоз на опасни товари (IMDJ Code).	10	1			1
4. Доказва значението на маркировката на опасни товари.	6			1	
5. Обяснява, обобщава и свързва общите и противопожарните изисквания към складовете за опасни товари.	28		4	2	
6. Обяснява и свързва обработката на опасни товари в пристанището и специфичните изисквания към корабите, превозващи опасни товари.	20		2	2	
7. Открива и доказва съвместимостта на товарите при зададени вид и клас.	12		1	2	
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с опасни товари.	10		1	1	
Общ брой задачи:	20	2	8	8	2
Общ брой точки:	100	4	32	48	16
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 12: **БЪРЗОРАЗВАЛЯЩИ СЕ ТОВАРИ**

Бързоразвалящи се товари – определение и основни представители. Биохимични и микробиологични процеси, протичащи в продуктите при съхранение – видове. Транспортна класификация на товарите – схема. Складове за бързоразвалящи се товари – общи и специфични изисквания, видове. Технология на претоварване на бързоразвалящи се товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма. Товарозахватни приспособления за претоварване на бързоразвалящи се товари – видове, изисквания. Кейова механизация за претоварване на бързоразвалящи се товари – устройство на портален електрически кран. Начин на разположение на бързоразвалящ се товар в охладено и в замразено състояние. Свързване на посочените конструктивни

елементи на трюма със съответния номер от схемата. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с бързоразвалящи се товари.

Дидактически материали: схема на портален електрически кран, схема на трюм (товарно помещение).

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „бързоразвалящ се товар” и дава примери за основни представители. Изброява и разделя биохимичните и микробиологичните процеси, протичащи при съхранение на бързоразвалящи се продукти.	16
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8
3. Изброява и обобщава специфичните изисквания към складовете за бързоразвалящи се товари, и доказва значението на тяхното спазване.	16
4. Разработва технологичен процес за претоварване на бързоразвалящи се товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18
5. Изброява видовете товарозахватни приспособления за претоварване на бързоразвалящи се товари. Обяснява общите изисквания към тях.	6
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8
7. Демонстрира начина на разположение на бързоразвалящ се товар в охладено и в замразено състояние върху зададена схема. Свързва посочените конструктивни елементи на трюма със съответния номер от схемата.	18
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с бързоразвалящи се товари.	10
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 12/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
1	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „бързоразвалящ се товар” и дава примери за основни представители. Изброява и разделя биохимичните и микробиологичните процеси, протичащи при съхранение на бързоразвалящи се продукти.	16	2	1		1
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Изброява и обобщава специфичните изисквания към складовете за бързоразвалящи се товари, и доказва значението на тяхното спазване.	16	1		1	1
4. Разработва технологичен процес за претоварване на бързоразвалящи се товари при работа в склада, при работа на кея, при работа в трюма.	18			3	

5. Изброява видовете товарозахватни приспособления за претоварване на бързоразвалящи се товари. Обяснява общите изисквания към тях.	6	1	1		
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
7. Демонстрира начина на разположение на бързоразвалящ се товар в охладено и в замразено състояние върху зададена схема. Свързва посочените конструктивни елементи на трюма със съответния номер от схемата.	18			3	
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с бързоразвалящи се товари.	10		1	1	
Общ брой задачи:	20	5	3	9	3
Общ брой точки:	100	10	12	54	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 13: ЖИВИ ЖИВОТНИ И ПТИЦИ

Особенорезимни товари – определение. Живи животни и птици – основни представители. Санитарни и ветеринарни свидетелства – практическо приложение. Транспортна класификация на товарите – схема. Транспортни средства (вагони, кораби) за превоз на живи животни и птици – архитектурен вид и конструктивни особености. Технология на претоварване на живи животни и птици при работа на кея, при подготовка на кораба за товарене, при работа в трюма. Товарозахватни приспособления за претоварване на живи животни и птици – видове, изисквания. Устройство на кука – схема. Кейова механизация за претоварване на живи животни и птици – видове, изисквания. Изчисляване количеството запаси от вода, от фураж, от слама при преход по-голям от 12 часа на посочена група животни при зададени дневни норми. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при претоварване на живи животни и птици.

Дидактически материали: таблица с норми от запаси

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „особенорезимни товари“ и дава примери за живи животни и птици, превозвани с морски транспорт. Посочва практическото приложение на санитарните и на ветеринарните свидетелства..	8
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8

3. Описва архитектурния вид на кораба. Обобщава конструктивните особености на транспортните средства.	16
4. Разработва технологичен процес за претоварване на живи животни и птици при работа на кея, при подготовка на кораба за товарене, при работа в трюма.	18
5. Различава и изброява видове товарозахватни приспособления за претоварване на живи животни и птици. Обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на кука.	14
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8
7. Изчислява количеството запаси от вода, от фураж, от слама при преход по-голям от 12 часа на посочена група животни при зададени дневни норми.	18
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при претоварване на живи животни и птици.	10
Общ брой точки: 100	

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 13/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „особенорезимни товари” и дава примери за живи животни и птици, превозвани с морски транспорт. Посочва практическото приложение на санитарните и на ветеринарните свидетелства..	8	2	1		
2. Илюстрира транспортната класификация на товарите.	8				1
3. Описва архитектурния вид на кораба. Обобщава конструктивните особености на транспортните средства.	16	1		1	1
4. Разработва технологичен процес за претоварване на живи животни и птици при работа на кея, при подготовка на кораба за товарене, при работа в трюма.	18			3	
5. Различава и изброява видове товарозахватни приспособления за претоварване на живи животни и птици. Обяснява общите изисквания към тях. Представя графично устройство на кука.	14	1	1		1
6. Изброява и демонстрира разположението на елементите на портален електрически кран върху зададена схема.	8	1		1	
7. Изчислява количеството запаси от вода, от фураж, от слама при преход по-голям от 12 часа на посочена група животни при зададени дневни норми.	18			3	
8. Обяснява и свързва нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при претоварване на живи животни и птици.	10		1	1	

Общ брой задачи:	20	5	3	9	3
Общ брой точки:	100	10	12	54	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 14: КОМПЛЕКСНО ОБСЛУЖВАНЕ НА КОРАБА

Кораб – определение, общо устройство, технико-експлоатационни характеристики. Кораби – видове по предназначение, според двигателя, в зависимост от района на плаване. Процедури - Свободна практика, Разрешение за отплаване. Характеристика. Агент – определение. Функции на агента. Техника на агентирането. Задължения на агента преди пристигане на кораба, по време на престой и след отплаване. Договор за агентиране. Дибурсментска сметка. Конюнктура на фрахтовия пазар-определение. Етапи на маркетинговото проучване. Откриване на разходите за обслужване на кораба и включването им в дисбурсментска сметка при зададен списък на направените корабни разходи.

Дидактически материали: списък на корабни разходи, проформа на дисбурсментска сметка.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „кораб“. Илюстрира и обяснява общото устройство на кораба. Изброява технико-експлоатационните му характеристики.	16
2. Разделя корабите по предназначение, според двигателя, в зависимост от района на плаване.	24
3. Открива и доказва приложението на процедурите „свободна практика“ и „разрешение за отплаване“.	12
4. Дефинира понятието „агент“. Описва функциите на агента.	8
5. Разработва и описва задължения на агента преди пристигане на кораба, задължения на агента по време на престой, задължения на агента след отплаване.	20
6. Дефинира понятието „договор за агентиране“. Разработва инструкционно-технологична карта за съставяне на документа дибурсментска сметка.	8
7. Дефинира понятието „конюнктура на фрахтовия пазар“. Обяснява етапите на маркетинговото проучване.	6
8. Открива разходите за обслужване на кораба и включването им в дисбурсментска сметка при зададен списък на направените корабни разходи.	6
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 14/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „кораб”. Илюстрира и обяснява общото устройство на кораба. Изброява технико-експлоатационните му характеристики.	16	2	1		1
2. Разделя корабите по предназначение, според движителя, в зависимост от района на плаване.	24				3
3. Открива и доказва приложението на процедурите „свободна практика“ и „разрешение за отплаване“.	12			2	
4. Дефинира понятието „агент”. Описва и обяснява функциите на агента.	8	2	1		
5. Разработва и описва задължения на агента преди пристигане на кораба, задължения на агента по време на престой, задължения на агента след отплаване.	20	1		3	
6. Дефинира понятието „договор за агентирание”. Разработва инструкционно-технологична карта за съставяне на документа дибурсментска сметка.	8	1		1	
7. Дефинира понятието „конюнктура на фрахтовия пазар”. Обяснява етапите на маркетинговото проучване.	6	1	1		
8. Открива разходите за обслужване на кораба и включването им в дисбурсментска сметка при зададен списък на направените корабни разходи.	6			1	
Общ брой задачи:	21	7	3	7	4
Общ брой точки:	100	14	12	42	32
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 15: **ТРАНСПОРТ**

Транспорт – определение, елементи. Класификация на транспорта според вида на транспортното средство – схема. Предимства и недостатъци на водния транспорт, на автомобилния транспорт, на железопътния транспорт, на въздушния транспорт, на тръбопроводния транспорт. Вагони – видове и характерни особености. Възлови договори между пристанище и жп гара – страни по договора, права и задължения на страните. Основни корабни пътища в Атлантическия океан, в Тихия океан, в Индийския океан – примери. Пропускателна способност на пристанището – определение, елементи и фактори за намаляването ѝ.

Дидактически материали: карта на РБългария с общоевропейски транспортни коридори, договор между пристанище и жп гара.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15		Максимален брой точки
1. Дефинира понятието „транспорт”. Изброява елементите му.		4
2. Разделя и представя графично класификацията на транспорта според вида на транспортното средство.		16
3. Доказва предимствата и недостатъците на видовете транспорт – воден, автомобилен, железопътен, въздушен, тръбопроводен.		30
4. Изброява видове вагони според конструкцията и обобщава характерните им особености.		6
5. Представя и доказва правата и задълженията на страните по възлови договори между пристанище и жп гара.		14
6. Дава примери за основни корабни пътища в Атлантическия океан, в Тихия океан, в Индийския океан.		12
7. Дефинира понятието „пропускателна способност” на пристанището. Изброява елементите на пропускателната способност на пристанището и обобщава факторите за намаляването ѝ.		8
8. Различава и посочва номера на транспортния коридор върху зададената карта на Р България.		10
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 15/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятието „транспорт”. Изброява елементите му.	4	2			
2. Разделя и представя графично класификацията на транспорта според вида на транспортното средство.	16				2
3. Доказва предимствата и недостатъците на видовете транспорт – воден, автомобилен, железопътен, въздушен, тръбопроводен.	30			5	
4. Изброява видове вагони според конструкцията и обобщава характерните им особености.	6	1	1		
5. Представя и доказва правата и задълженията на страните по възлови договори между пристанище и жп гара.	14	1		2	
6. Дава примери за основни корабни пътища в Атлантическия океан, в Тихия океан, в Индийския океан.	12		3		
7. Дефинира понятието „пропускателна способност” на пристанището. Изброява елементите на пропускателната способност на пристанището и обобщава факторите за намаляването ѝ.	8	2	1		
8. Различава и посочва номера на транспортния коридор върху зададената карта на Р България.	10	1			1

Общ брой задачи:	22	7	5	7	3
Общ брой точки:	100	14	20	42	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

*Изпитна тема № 16: **ОСНОВНИ ПРЕВОЗНИ ДОКУМЕНТИ***

Основни типови условия в договора за покупко-продажба – видове, приложение. Договор за морски превоз – определение, страни по договора, права и задължения на страните. Чартър – обща характеристика, стандартни чартърни форми, реквизити, клаузи. Фрахт (навло) – определение, характеристика. Рейсов чартър – същност, особености; тайм чартър – същност, особености. Коносамент – определение, функции, видове. Други превозни документи – видове. Изчисляване на сталийно време за обработка на кораб в пристанище при зададени количество товар и норма за товарене или разтоварване.

Дидактически материали: коносамент, чартър.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 16</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Изброява основни типови условия в договора за покупко-продажба и обяснява практическото им приложение.	6
2. Дефинира договор за морски превоз на товари. Представя страните по договора. Обобщава правата и задълженията на страните.	12
3. Посочва и свързва реквизитите на чартъра. Дава примери за стандартни чартърни форми и обяснява съдържанието на клаузите в чартъра.	16
4. Дефинира и обяснява понятието „фрахт (навло)“.	6
5. Дефинира понятията „рейсов чартър“ и „тайм чартър“. Модифицира основните видове чартър. Изброява и обяснява особености на рейсовия чартър, на тайм чартъра. Различава рейсов и тайм чартър.	28
6. Дефинира понятието „коносамент“. Изброява и обобщава функциите на коносамента. Различава видовете коносамент.	18
7. Различава видовете превозни документи и обяснява практическото им приложение.	8
8. Изчислява сталийно време за обработка на кораб в пристанище при зададени количество товар и норма за товарене или разтоварване.	6
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 16/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>1</i>	2	3	4	5	6

1. Изброява основни типови условия в договора за покупко-продажба и обяснява практическото им приложение.	6	1	1		
2. Дефинира договор за морски превоз на товари. Представа страните по договора. Обобщава правата и задълженията на страните.	12	2			1
3. Посочва и свързва реквизитите на чартъра. Дава примери за стандартни чартърни форми и обяснява съдържанието на клаузите в чартъра.	16	1	2	1	
4. Дефинира и обяснява понятието „фрахт (навло)“.	6	1	1		
5. Дефинира понятията „рейсов чартър“ и „тайм чартър“. Модифицира основните видове чартър. Изброява и обяснява особености на рейсовия чартър, на тайм чартъра. Различава рейсов и тайм чартър.	28	2	1	2	1
6. Дефинира понятието „коносамент“. Изброява и обобщава функциите на коносамента. Различава видовете коносамент.	18	2		1	1
7. Различава видовете превозни документи и обяснява практическото им приложение.	8		2		
8. Изчислява сталийно време за обработка на кораб в пристанище при зададени количество товар и норма за товарене или разтоварване.	6			1	
Общ брой задачи:	24	9	7	5	3
Общ брой точки:	100	18	28	30	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

Изпитна тема № 17: **ТРАМПОВО КОРАБОПЛАВАНЕ**

Товаропоток и пътничкопоток – определения, характерни особености. Видове морски превози – според обекта, според формата на организация на превозите. Трампово корабоплаване – обща характеристика, предимства и недостатъци. Фрахтоване на трампови кораби – същност, фрахтов пазар, поръчка, видове оферти, видове фрахтоване. Стандартни чартърни форми при трампово корабоплаване – страни по договора, специфични особености. Мартенингови проучвания – същност, етапи. Товари, традиционно наложили се като трампови – примери. Откриване и доказване на най-благоприятна клауза за чартъра при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.

Дидактически материали: чартър, формули за определяне на товаро-разтоварна норма.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Дефинира понятията „товаропоток” и „пътникопоток”. Обобщава характерните им особености.	12
2. Изброява и илюстрира видовете морски превози според обекта и според формата на организация на превозите.	18
3. Обобщава особености на трамповото корабоплаване и ги свързва с предимствата и недостатъците му.	14
4. Обяснява техниката на фрахтоване. Дефинира понятията „фрахтов пазар”, „поръчка”, „оферта”. Посочва и свързва видовете оферти и видовете фрахтоване.	22
5. Изброява стандартните форми на чартъра и открива специфични особености на отделните видове.	8
6. Обяснява мартенингово проучване. Разработва етапите му.	10
7. Дава примери за товари, традиционно наложили се като трампови.	4
8. Открива и доказва най-благоприятна клауза за чартъра при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.	12
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 17/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
I	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „товаропоток” и „пътникопоток”. Обобщава характерните им особености.	12	2			1
2. Изброява и илюстрира видовете морски превози според обекта и според формата на организация на превозите.	18	1			2
3. Обобщава особености на трамповото корабоплаване и ги свързва с предимствата и недостатъците му.	14			1	1
4. Обяснява техниката на фрахтоване. Дефинира понятията „фрахтов пазар”, „поръчка”, „оферта”. Посочва и свързва видовете оферти и видовете фрахтоване.	22	3	1	2	
5. Изброява стандартните форми на чартъра и открива специфични особености на отделните видове.	8	1		1	
6. Обяснява мартенингово проучване. Разработва етапите му.	10		1	1	
7. Дава примери за товари, традиционно наложили се като трампови.	4		1		
8. Открива и доказва най-благоприятна клауза за чартъра при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.	12			2	
Общ брой задачи:	21	7	3	7	4
Общ брой точки:	100	14	12	42	32
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ 					

- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“

Изпитна тема № 18: ЛИНЕЙНО КОРАБОПЛАВАНЕ

Товаропоток и пътничкопоток – определения, характерни особености. Видове морски превози – според обекта, според формата на организация на превозите. Линеино корабоплаване – обща характеристика, предимства и недостатъци. Фрахтоване на линеини кораби – особености, фрахтов пазар, линеини тарифи, линеини конферанси. Пътнически превози – договаряне, организация. Мартенингови проучвания – същност, етапи. Товари, традиционно наложили се като линеини – примери. Откриване и доказване на най-благоприятна клауза за чартъора при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.

Дидактически материали: букинг-нота, чартър.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 18</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира понятията „товаропоток“ и „пътничкопоток“. Обобщава характерните им особености.	12
2. Изброява и илюстрира видовете морски превози според обекта и според формата на организация на превозите.	20
3. Посочва особености на организирането на пътническите превози. Обобщава и свързва предимствата и недостатъците с особеностите на организирането на пътническите превози.	16
4. Описва особеностите при фрахтоване на линеини кораби. Дефинира понятието „фрахтов пазар“. Обяснява линеините тарифи и линеините конферанси, и доказва тяхното значение и приложение.	14
5. Свързва договаряне и организиране на пътническите превози.	12
6. Обяснява мартенингово проучване. Разработва етапите му.	10
7. Дава примери за товари, традиционно наложили се като линеини.	4
8. Открива и доказва най-благоприятна клауза за чартъора при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.	12
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 18/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища			
		I	II	III	IV
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.	Анализ 0-8 т.
<i>I</i>	2	3	4	5	6
1. Дефинира понятията „товаропоток“ и „пътничкопоток“. Обобщава характерните им особености.	12	2			1
2. Изброява и илюстрира видовете морски превози според обекта и според формата на организация на превозите.	20	2			2

3. Посочва особености на организирането на пътническите превози. Обобщава и свързва предимствата и недостатъците с особеностите на организирането на пътническите превози.	16	1	2	1	
4. Описва особеностите при фрахтоване на линейни кораби. Дефинира понятието „фрахтов пазар”. Обяснява линейните тарифи и линейните конферанси, и доказва тяхното значение и приложение.	14	2	1	1	
5. Свързва договаряне и организиране на пътническите превози.	12			2	
6. Обяснява мартенингово проучване. Разработва етапите му.	10		1	1	
7. Дава примери за товари, традиционно наложили се като линейни.	4		1		
8. Открива и доказва най-благоприятна клауза за чартъора при зададени формули за определяне на товаро-разтоварната норма.	12			2	
Общ брой задачи:	22	7	5	7	3
Общ брой точки:	100	14	20	42	24
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:					
<ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ • 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“ 					

2. Критерии и показатели за оценка на дипломния проект и неговата защита

(Попълва се индивидуално от председателя и членовете на комисията)

<i>Критерии и показатели за оценяване</i>	<i>Максимален брой точки за показателите</i>	<i>Максимален брой точки за критерия</i>
1. Съответствие с изискванията за съдържание и структура на дипломния проект		20
1.1. логическа последователност и структура на изложението, балансиране на отделните части	4	
1.2. задълбоченост и пълнота при формулиране на обекта, предмета, целта и задачите в разработването на темата	7	
1.3. използване на подходящи изследователски методи	4	
1.4. стил и оформяне на дипломната работа (терминология, стил на писане, текстообработка и оформяне на фигури и таблици)	5	
2. Съответствие между поставените цели на дипломния проект и получените резултати		20
2.1. изводите следват пряко от изложението, формулирани са ясно, решават поставените в началото на изследването цели и задачи и водят до убедителна защита на поставената теза	10	
2.2. оригиналност, значимост и актуалност на темата	6	
2.3. задълбоченост и обосновааност на предложенията и насоките	4	

3. Представяне на дипломния проект		20
3.1. представянето на разработката по темата е ясно и точно	5	
3.2. онагледяване на експозето с: а) презентация; б) графични материали; в) практически резултати; г) компютърна мултимедийна симулация и анимация	10	
3.3. умения за презентиране	5	
4. Отговори на зададените въпроси от рецензента и/или членовете на комисията за защита на дипломен проект		30
4.1. разбира същността на зададените въпроси и отговаря пълно, точно и убедително	10	
4.2. логически построени и точни отговори на зададените въпроси	10	
4.3. съдържателни и обосновани отговори на въпросите	10	
5. използване на професионалната терминология, добър и ясен стил, обща езикова грамотност		10
5.1. Правилно използване на професионалната терминология	5	
5.2. Ясен изказ и обща езикова грамотност	5	
Общ брой точки	<i>Максимален бр. точки 100</i>	<i>Максимален бр. точки 100</i>

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Указание за съдържанието на индивидуалните задания

Индивидуалното задание по практика съдържа темата на индивидуалното задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното задание.

Примерно индивидуално практическо задание № ...:

Тема: ЗЪРНЕНИ ХРАНИ В НАСИПНО СЪСТОЯНИЕ - подготовка на товаро-разтоварни работи на зърнени храни в насипно състояние по зададен вариант

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- По зададения вариант на работа да се начертае технологична схема и да се опишат необходимите транспортни средства и товарозахватни съоръжения;
- Да се направи характеристика на товара, технологичната последователност на товаро-разтоварния процес и последователността на операциите в процеса на работа;

- Да се опише технологичният процес по зададения вариант на работа;
- Да се опишат специфичните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и действия при аварийни и рискови ситуации;
- Да се състави инструкционно-технологична карта за попълване на талиманска записка и да се попълни документа;

2. Критерии за оценяване

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
1.1. Изпълнява дейностите при спазване на необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд 1.2. Създава организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място 1.3. Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2) .		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Планира ефективно работния процес	2	
2.2. Разпределя трудовите дейности в работния процес съобразно поставената задача и времето за нейното изпълнение	2	
2.3. Познава и прилага установените стандарти за осъществяване на дейността	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Познава и прилага нормативните изисквания в съответната професионална област	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с индивидуалното задание	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Целесъобразно използва материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на материали, детайли и инструменти	10	

5. Спазване на технологичната последователност на операциите според индивидуалното задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Организира дейността си при спазване на технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното задание		50
6.1. Всяка завършена дейност съответства на изискванията на съответната технология	20	
6.2. Крайният резултат съответства на зададените параметри и отговаря на изискванията в стандартите	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
Общ брой точки:		100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността код 8400601 „Експлоатация на пристанищата и флота“, професия код 840060 „Организатор по експлоатация на пристанищата и флота“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимален брой 100 точки;
- част по практика на професията – максимален брой 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 50 процента от получения брой точки от частта по теория на професията и 50 процента от получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,5 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията+ $0,5 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател „слаб“;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател „среден“;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател „добър“;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател „много добър“;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател „отличен“.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Лазарова, Д. Експлоатация на пристанищата и флота. Техника, 1978.
2. Филев, К. и кол. Технология на морските превози. Техника, 1978.
3. Цанев, Л. и кол. Пристанищна механизация. Техника, 1986.
4. Милман, И. Учебник на пристанищния работник. Техника, 1977.
5. Лазарова, Д. Икономика на пристанищата и флота. Техника, 1978.
6. НСБС. Морски транспорт. София, 2018.
7. Петков, Н. Търговска експлоатация на кораба. Стено, 2011.

VII. АВТОРСКИ ЕКИП

1. Румяна Ганчовска – Варненска морска гимназия „Св. Николай Чудотворец“, гр. Варна
2. инж. Десислава Иванова – Варненска морска гимназия „Св. Николай Чудотворец“, гр. Варна
3. инж. Елица Фурнаджиева – Варненска морска гимназия „Св. Николай Чудотворец“, гр. Варна
4. инж. Керка Андонова – външен експерт

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Изпитен билет – част по теория на професията

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА**

**по професия код 840060 „Организатор по експлоатация на пристанищата
и флота“
специалност код 8400601 „Експлоатация на пристанищата и флота“**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали(ако е приложимо)

.....
.....
Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

2. Индивидуално задание по практика

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА**

**по професия код 840060 „Организатор по експлоатация на пристанищата
и флота“
специалност код 8400601 „Експлоатация на пристанищата и флота“**

И н д и в и д у а л н о з а д а н и е №

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на
изпита:

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

3. Указание за разработване на писмен тест

При провеждане на държавния изпит – част теория на професията, с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа поне един глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор, за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва указание за работа, което включва целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него; описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях; продължителност на времето за работа с теста; начин на оценяване на резултатите от теста.

А) Примерно указание за работа

.....

(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен тъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професия „Организатор по експлоатация на пристаниката и флота“, специалност „Експлоатация на пристанищата и флота“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак **X**, а за другите типове задачи начинът на отговор е описан в задачата.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, отбелязан със знака **X**.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди, да посочите някой отговор за верен.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Б) Методически указания за комисията за подготовка и оценяване на изпита – част теория на професията, за разработването и оценяването на писмения тест:

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

а) Таксономия на Блум— равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
IV. Анализ	Разкриване на взаимовръзки, зависимости, тенденции и формулиране на изводи и заключения	Разделя, подразделя, диференцира, различава, представя графично, определя, илюстрира, прави заключения и изводи, обобщава, избира, разделя, подразделя

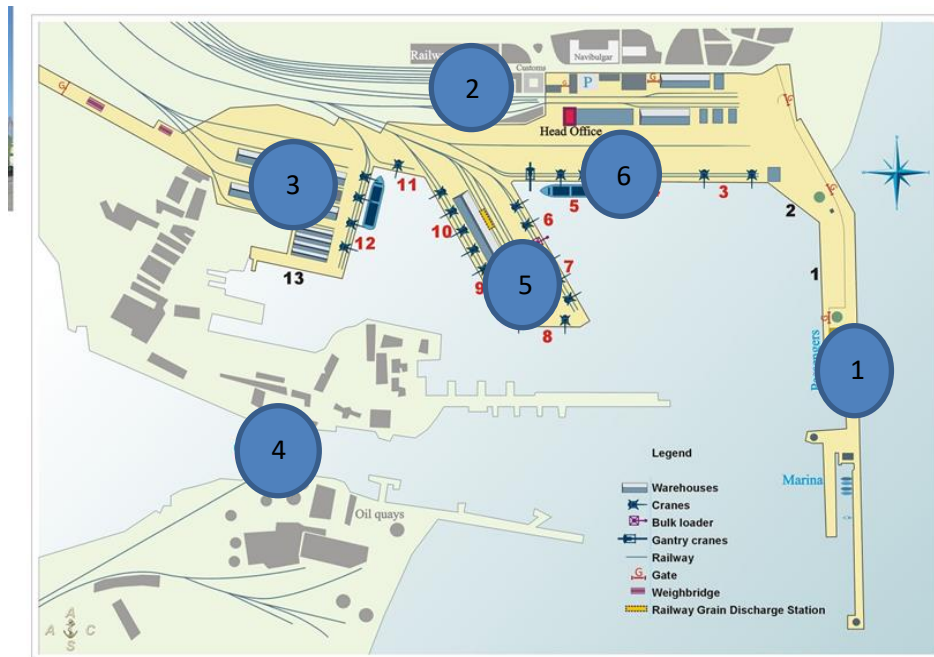
б) Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
 - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
 - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
 - Въпроси и задачи за допълване на дума или фраза, или елемент от чертеж/схема;
 - Въпроси и задачи за заместване;
- **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
 - Задачи с един или повече верни отговори;
 - Въпроси за избор между вярно и грешно.

В) Примерни тестови задачи

Примерна тестова задача от равнище „Знание“

1. Посочете наименованието на позициите на основни елементи от състава на пристанището.

- Източен мол
- ЖП гара
- Складове

- Плавателен канал
- Пирс
- Кейови места

Еталон на верния отговор:

макс. 2 т.

- 1 Източен мол
- 2 ЖП гара
- 3 Складове

- 4 Плавателен канал
- 5 Пирс
- 6 Кейови места

Ключ за оценяване:

При пълен и верен отговор по еталон – 2 точки

При 2 и повече верни отговора – 1 точка

При всички отговори извън еталона – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Дайте примери за генерални товари:

с опаковка:	без опаковка:
1	1
2	2
3	3
4	4

Еталон на верния отговор:

макс. 4 т.

	с опаковка:		без опаковка:
1.	Торби – 0,5 т.	1.	Тръби – 0,5т.
2.	Каси – 0,5 т.	2.	Релси – 0,5 т.
3.	Бали – 0,5 т.	3.	Гранитни блокове – 0,5 т.
4.	Бурета – 0,5 т.	4.	Дървен материал – 0,5 т.

Ключ за оценяване:

Пълен и верен отговор по еталон – 4 точки

За всеки верен отговор – по 0,5 точки

При всички отговори извън еталона – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Посочете основни изисквания за стандартни условия за опаковане на товарите:

- 4.1. конструкция на тарата;
- 4.2. еднообразие при опаковане;
- 4.3. стандартност на материалите;
- 4.4. индивидуална опаковка за всеки товар;
- 4.5. стандартност на маркировката;
- 4.6. разнообразие при опаковане.

Еталон на верния отговор:

макс. 6 т.

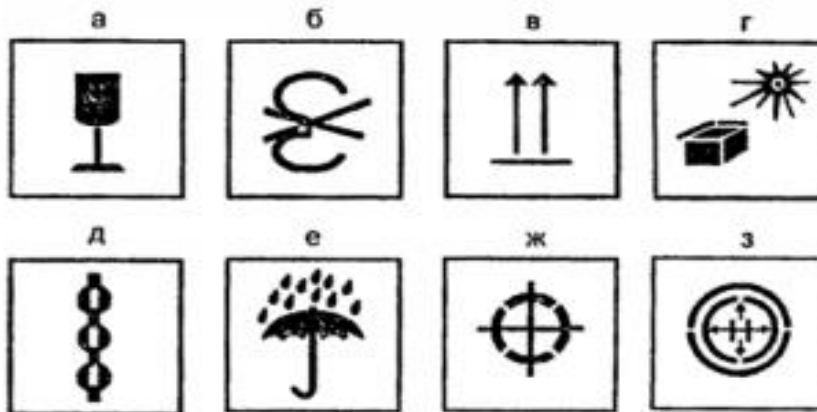
- 4.1. - 1,5 точки
- 4.2. - 1,5 точки
- 4.3. - 1,5 точки
- 4.5. - 1,5 точки

Ключ за оценяване:

- Пълен и верен отговор по еталон – 6 точки
- За всеки верен отговор – по 1,5 точка
- При всички отговори извън еталона – 0 точки

Примерна тестова задача от равнище „Анализ“

Свържете значението на посочените транспортно-манипулационни знаци.

1. Пази от нагряване
2. Обвържи отгук
3. Херметична опаковка
4. Внимание чупливо
5. Не хващай непосредствено с куки
6. Пази от влага
7. Център на тежестта
8. Горна страна, не преобръщай

Еталон на верния отговор:

макс. 8 т.

1. Пази от нагряване (г) – 1 точка
2. Обвържи отгук (д) – 1 точка
3. Херметична опаковка (з) – 1 точка
4. Внимание чупливо (а) – 1 точка
5. Не хващай непосредствено с куки (б) – 1 точка
6. Пази от влага (е) – 1 точка
7. Център на тежестта (ж) – 1 точка
8. Горна страна, не преобръщай (в) – 1 точка

Ключ за оценяване:

Пълен и верен отговор по еталон – 8 точки

За всеки верен отговор – по 1 точка

При всички отговори извън еталона – 0 точки

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

Всеки член на комисията при оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

4. Индивидуално задание за разработване на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

**ЗАДАНИЕ ЗА ДИПЛОМЕН ПРОЕКТ
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА**

**по професия код 840060 „Организатор по експлоатация на пристанищата и флота“
специалност код 8400601 „Експлоатация на пристанищата и флота“**

На ученик/ученичка отклас
(трите имена на ученика)

Тема:

**Изисквания за разработката на дипломния проект (входни данни, съдържание, оформяне,
указания за изпълнение, инструкции):**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

График за изпълнение:

а) дата на възлагане на дипломния проект

б) контролни проверки и консултации

.....

.....

.....

в) краен срок за предаване на дипломния проект

Ученик:

(име, фамилия)

(подпис)

Ръководител-консултант:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището)

5. Указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект

А. Съдържание на дипломния проект:

Оформяне на дипломния проект в следните структурни единици:

- титулна страница;
- съдържание;
- увод (въведение);
- основна част
- заключение;
- списък на използваната литература;
- приложения.

Титулната страница съдържа наименование на училището, населено място, тема на дипломния проект, трите имена на ученика, професия и специалност, име и фамилия на ръководителя/консултанта.

Уводът (въведение) съдържа кратко описание на основните цели и резултати.

Основна част - Формулира се целта на дипломния проект и задачите, които трябва да бъдат решени, за да се постигне тази цел. Съдържа описание и анализ на известните решения, като се цитират съответните литературни източници. Съдържа приносите на дипломния проект, които трябва да бъдат така формулирани, че да се вижда кои от поставените задачи са успешно решени.

Заключението съдържа изводи и предложения за доразвиване на проекта и възможностите за неговото приложение.

Списъкът с използваната литература включва цитираната и използвана в записката на дипломния проект литература. Започва на отделна страница от основния текст. При имената на авторите първо се изписва фамилията. Всички описания в списъка с използваните източници трябва да са подредени по азбучен ред според фамилията на първия автор на всяка публикация.

Приложенията съдържат документация, която не е намерила място в текста поради ограниченията в обема ѝ или за по-добра прегледност подредба. В текста трябва да има препратка към всички приложения.

Б. Оформяне на дипломния проект

Формат: А4; Брой редове в стр.: 30; Брой на знаците: 60 знака в ред

Общ брой на знаците в 1 стр.: 1800 – 2000 знака

Шрифт: Times New Roman

6. Рецензия на дипломен проект

.....
(пълно наименование на училището)

РЕЦЕНЗИЯ

Тема на дипломния проект	
Ученик	
Клас	
Професия	
Специалност	
Ръководител-консултант	
Рецензент	

Критерии за допускане до защита на дипломен проект	Да	Не
Съответствие на съдържанието и точките от заданието		
Съответствие между тема и съдържание		
Спазване на препоръчителния обем на дипломния проект.		
Спазване на изискванията за оформление на дипломния проект.		
Готовност за защита на дипломния проект		

Силни страни на дипломния проект	
Допуснати основни слабости	
Въпроси и препоръки към дипломния проект	

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Качествата на дипломния проект дават основание ученикът/ученичката.....
..... да бъде допуснат/а до защита пред членовете на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпит чрез защита на дипломен проект - част по теория на професията.

.....20... г.

Гр./с.....

Рецензент:

(име и фамилия)